

GEORGE ANCA

MUSHATIN
(Muşatin)
- By Mihai Eminescu -

Versiune în limba engleză
(Versiunea în limba română la [pag. 9](#))

SEMĂNĂTORUL
Editura online - ianuarie 2010

Mushatin
by Mihai Eminescu

the wood is white its leaf is black
its thousand little twigs
by snow are heavy
only the wind passes through themselves
the cold wind and some magpie
shedding let them off
white is the night the one with moon
from the distance wood resounds
the wolves in troops mass together
blows the wind blows incessantly
grove and heaven make to me pair
mad grief comes over one
as long and stretched grief
as the county all under snow
the wood shiver like an aspen leaf
as large as one's horizon
the wolves over peaks race
wandering through snows
troops the crows fly

in the ground of dense woods
there is no path to get out
there's no way there's no boundary
neither hunter trace
making blizzard on snow drifts
they filled up the glades
let down on dry boughs
over shed leaves
over water over all things
in the impenetrable forest
a little house is hidden
there's no village nor near by road
quite alone one doesn't know how
only from its chimney the smoke juts out
who would stay in the house
that doesn't care for the snow
which falls and will fall
eve heap on heap
surpassing the fence in the yard
up to eaves it will reach
if left is long winter
young little widow
stays there quite alone
how many days are left
she doesn't go to village any more
how long the time of a winter
how the snow is all falling
she ever winds and weaves
white threads exquisite linens

while the fire burns in the hearth
the wolves howl the dogs bark
and she spins from tow
swinging on a leg
the trough with a little child
asleep and graceful
and as she sings as she sights
the voice of wood imitates her

in the ground of the wood
there's no path there's no way
that if ever a path existed
it turned into a valley
that if a way ever existed
it is with leaves buried
it is filled with thorns and thistle
that one doesn't find its traces
if there is path somewhere
nobody knows it anymore
that they lost its traces
shepherd boys with the flocks
and they lost their signs
woodmen with the logs
and they forgotten the folds
hunters with the bows
nobody in the world knows any more
that around only desert
which its borders are
where are its springs
the grass grows behold again
beaten by the summer wind
where the forest is rare
but in the beautiful grass
never a scythe entered
where the forest is dense
by its thick of wood
path isn't way isn't
but a glade of fir trees
and a cheerful eye of pond
and a garden with style
and a little house with trouble
and at the door of house grows
the old tile tree which shadows it
like a living covering
its flower falls without wind
shaken over the land
and on the porch who is seen
who near cradle is staying
young little widow woman
who knew about herself only she
and as the wood bestirs itself
she sings for her she charms her away

swinging with a leg
she says gently
lullaby lullaby little child
I'd tell you a tale
lullaby lullaby between us
I'll tell you a tale
and in models I'll dress it
and beautifully I'll untie it
you to understand it only I pause
towards others I say nothing
the tears a valley fall from me
my father was a shepherd
as many seconds are in year
as many shepherds he was having
with thousand flocks beside
flocks in thousands of little she lambs
little shepherds after them
haughty flocks also of sheep
the little shepherds backwards
with flutes and bagpipes
he had also if you understand me
herds of untamed horses
which like hurricanes
were filling his plains
were grazing his estates
and in the length of rivers
they settled themselves on deserts
and in the waves of grass
were grazing the hinds and the stags
and through mountains lost in clods
he had big herds of bison's
cold rivers cold springs
in the shadow were flowing eternally
and he had mountains and he had forests
and fortresses with fortifications
and had village thousands and thousands
strewn on the plains
and had villages big and small ones
and full with brave men
what an uproar what a struggling
when cheerfully sounding from horn
was calling the country to boundaries
that were running with little and grown up
that they were flowing like rivers
and blackened the deserts
bitter me into a sigh
the tears are valley coming to me
with the kerchief if I wipe them
they still stronger go on
and how beautiful I was
how no one was kin by kin
of gold were my plaits

and by girls they were plaited
rosy like a peony
I was dear to everybody
they came behold the came
emperors from the east
to ask me in marriage
but they went as they arrived
kings came and messengers came
learned in many schools
with reasonable words
they asked me with justice
good time old shepherd
our emperor master
did send us to ask
if you marry your daughter or not
he answers the honestly
dear brave men welcome to you
dear is to me to feast you
with you to get delighted
but any much you you did ask me
daughter I haven't to marry
but the emperor from the west
did come and didn't go
two words only he told me
my heart he did subdue
he was stately and armed
an enarmoured soldier
he was stately and hale
having care of nothing
he was tall and I was tall
nice looking we were together
fitted in excess
I beautiful he beautiful
bitter me in a sigh
the tears valley come to me
with kerchief if I wipe them
they still stronger go on
they heard and if they heard
match makers from the east
that I was going to marry
and when I just got married
many people aroused
our house only to spoil
and to separate us
thousand of tongues were flowing as rivers
risen from the deserts
and they came mobs
risen from the forests
some on horseback some on walk
ever came in thick cloud
they came swarms came flock
and left the desert back to them

they came flocks came valley
and crumbled forts in their way
vainly my man faced them
they pushed him back only
they defeated his armies
they ravished his glories
they deserted the countries
they brought his fortunes
they blackened his sun
they enslaved his people
I in the deserted wood
wandering lately
I heard from foreign tongues
that my man isn't coming any more
I learned from the west
that my man went away
by all humans followed
I learned from the east
that my man ha died
that has died and has mourned
world entire was wailing him
did wail all hermitages
all orients
and wests all
and peoples tongues and crowds
midnight midday
they couldn't awake him any more
wild behold those kings
the emperors of whole world
and a storm started
which earth drowned
midnight and westward
thousand kins put to way
big flocks and predatory
of alien peoples
which were flowing behold flowing
and they didn't have any more
just for putting inheritance
over poor mankind
when I think to such sorrows
it seems to me they were yesterday
when I think of my shepherds
it seems to me they were thousands years
but when I learned
that my man has died
this linden tree I planted
grows the tile and flourishes
and shadows my life
and as in its shadow I live
I don't get old any more
dear mother's little child
many in world I'd tell you

but I am afraid you'd leave me
but I am afraid you'll understand me
and you'll grow and will start
how the wood doesn't comprise you
and you'll go into the wild world
but you sleep more behold a bit
that you're tender of years and little
sleep at shadow sleep on peace
that your mother will make you
under that tile tree beaten by wind
the bedding at land
when the sun will set
then the wind will draw off
and you'll get asleep
the teeny branches will beat
and if stars will penetrate
and the moon will penetrate
our solitude
and when the wind will blow
the tile tree will rock
its flowers it will shed
and again will awake you
in the ground of the great night
and at rustling of oak trees
under the circling of clouds
in the falling of flowers
under the shining of stars
and at dance of wicked fairies
under the leaf of oak trees
and the voice of springs
where is it the cross from ways
you don't cry more me
they grow like brothers two spruce firs
do laugh chick-a-biddy laugh
where there are birds in the trees
be quiet chick be quiet
they gather girls and lads
do sleep chick high
stags gather the soft ones
awake chick do awake
and as she sings and sighs
the voice of wood imitates her

poor country of the high
all your fame has gone
now five hundreds years ago
only wood you were to me
around were growing deserts
empires were crumbling
the peoples were getting old
kingdoms were fading
an forts were scattering

only your woods were growing
green is the impenetrable shadow
were a world is hidden
and in the shadow for ever
cold rivers were flowing
tenderly clear turning
having voices of springs
Bistritsa in rocks struggles
through dark forests
and ever goes deeper
where the water slightly twinkles
and at once it sees that
its water hitches
and by rocks it is dammed up
it gathers and ever grows
it dam up in wondrous lake
of which waters are quiet
and trees make shadow to it
dense leaf over
in depth the water watches
and the oak trees from bank to bank
over it fall down
peaks prop up together
and make to me a great vault
by the peaks they are knitted
and in shadow they rule
and in eternal freshness
the waves are sparkling
from one bank to another
it fell a tall trunk
it fell crosswise
that its foliage is hanging
long bridge of a tree
over silence of lake
long bridge big bridge
that one can pass it on horse back
and Mushatin youngish
passes the bridge quiet alone
with the vest of steel
with black busby of lamb
with white thick cloth on him
how he was coming to hunt
he was carrying the bow on back
quiver of arrows he has
with long plaits up to on back
but a forehead cut off
little child in in tight cloths
lightly is feeling himself
if he aims at a deer
the falcon flys over by him
if he holds his hand upward
the falcon put in his palm

and he ever comes shouting
and from leaf always bursting
and when starts to sing
the woods resound
hear you dear do your mother
how Mushatin is calling you
nobody was around him
only the blackbird was whistling
and he was getting down
where the water was trembling
and the blackbird says
what are you searching for boy by here
grow you wood and do you cluster
only for a path leave me room
to pass you across
only I will reach a clearing
and a spring of water
to see the falcon how it drinks
the wood says quietly
I went of leafing me out
for you did want me
and the waves sound
moving they gather
among the linens of leaf
the sun tries to penetrate
burn in the shadow at cooling
the sparkling spots
and on waves beat
the light pours flame
on clear long torrents
the rays fly like strips
under an oak long-haired oak tree
which was letting its branches down
Mushatin was lengthening out
putting the bow beside
you wood wood my dear
it seems I've told you that
you sound from leaf ever
for since I didn't see you
much time has passed
and since I didn't search you
much worlds I wandered
wood your majesty
let me under your foot
that I'll spoil nothing
but only a little branch
to hang my arms in it
to hang them at my head
where I'll make my bed
under that tile beaten by wind
with the flower up to ground
to lay with the face upward

and to sleep should deadly sleep
but to hear ever in my dream
dear wood your voice
from that glade of beech
doina song sounding dearly
how wailing vibrates
that rocks my leaf
and the slowed wind
will see that I've got asleep
and through the tile it will rake up
and with flowers would cover me
the wood was bowing down to him
and from branches was shaking
you Mushatin you Mushatin
cheerfully I shake my branches
and gaily I'd speak to you
long live your majesty
come Mushat to understand each other
and so choose you as our emperor
emperor of the springs
and of the deers
seated to some brook
to tear your flute from the waist
you to sing and I to sing
all my leaf to steer
to start booming in wind
on springs
from steepness
where the birds are flying
where the branches are bowing
and the deers are playing
the water says to him o child
hold your hand to me
come on my bright bottom
for you are beautiful child
and Mushat answers to it
vainly you allure me in waves
vainly wood my dear
you sound from leaves ever
that I'll go away from you
that leaf will weep after me
that from soul it snatches me
longing-*dor* path longing-*dor* of going
and even I feel so much grief
for the weep of my little mother
I'd go I'd ever go
longing-*dor* never to snatch me
and I'd go on long way
longing-*dor* to not reach me any more
vainly on wind are calling me
longing-*dor* for home longing-*dor* for mother
vainly it sounds in wind

that so destined I am
to make my way on earth
to hold my paths
to wander the countries
the countries and the seas
be it my voice strong
as to pass always
from everywhere I'll be
over waters over bridges
over woods from mountains
to reach up to home
where my mother stays to weave
and to tell her in many lines
do not die mother of thoughts
don't go you child
but if you have in world days
present them all to me
know you beloved brother
that I am not wood but fort
but since long I am enchanted
and by sleep darkened
only when the night arrives
the moon in heaven journeys
it runs through all my shadow
with its cold light
on then from horn sound to me
all trees together
with grief sounds the leaf in moon
and my world gathers
and tree after tree
all at once come untied
from oak tree with dense leaf
comes out a wondrous empress
with long hairs up to the heels
and with golden cloths
wonderful is her dress-*rochia*
and her name is Dochia
from the trees without number
come out children with falcons on shoulder
and girls many come out
with their turned up sleeves
and on naked shoulders
carry wooden pails and pots
it starts then a fret-*zbucium*
sweetly sounds voice of horn-*bucium*
on the path without traces
the deers come in flocks
and roar slowly so dearly
with the bells at neck
and wait patiently
beautiful hands of virgin girls
that they milk them in little pails

for know you beloved brother
I am not wood but I am fort
but bewitched I am since long
tile will listen
sounding from hill to hill
the wonderful triumphal horn
on the king Decebalus
then my trunks will undo
and would turn into palaces
you'll see coming out from them
thousands young girls
and from firs as little be they
you'll see coming brave men
for at the sound of horn
all get back to life
and the falcon agilely
over him is flying
come Mushatin you Mushatin
cheerfully I shake my wings
on your helmet I will settle
and from mouth I'd say
long live your majesty
remain wood healthy
that the water is calling me downward
and destined in world I am
I make path for me on earth
and Mushatin gets near
by silvery Bistritsa
the boat was playing on the weave
he unites it from the bank
jumps in it and gives it way
like the arrow flies now
and flowing on quick waters
longing-*dor* for endless horizon
and going going far away
he separates the waters into two
with large furrows of silver
which move shining
and in shadow they embrace him
and through the vaulting valley
only by here and by there
the sun was still penetrating
here is shadow there is sun
on trembling waters
he on flourishing banks
sees stray flocks
in glades he sees the stags
passing the waves of grass
the horses graze near brooks
as the swans it is bending
their neck and their small head
at once they rise

and prick up their ears
while they behold the boat
he was flowing flowing ever
the wood sounds softly and heavily
when at once it makes day
the wood into two unties
and on circling waters
sparkles wonderful sun
and before him he sees a mountain
with its hoary crown
it built rock on rock
starting from the deep valley
and carrying with it forests
over the grey clouds
it rises in serenity
crown full of snow
and toward bank it straightens again
the little light boat
and Mushatin gets down
the path of mountain takes
up to peaks to go
till the night reaches him
in that impenetrable wood
but with night on him he starts
mounts ever bravely
only the summit he will climb up
while it will be downing
on the heighten summit
he reaches at once
and making his eyes wheel
he looks at the whole world
he sees the heaven of the saint
and the face of the earth
that far away planes hold
which one can not measure by eyes
where the saint sun
as if goes out from earth
there is the distant horizon
the great Dnister shows to him
from the Tartar countries
and farther flows in the see
at lagoon like a necklace
it strings the Whit Fort Cetatea Alba
and on the face of smooth sea
pass the full ships
pass far from land
the sails filled with wind
and looking to the South
the Danube he saw
in an arch turned to sea
and on seven mouths flowing
from the Dnister up to here

proud country was holding
he sees plains smoking
wonderful hills greening
he sees woods how they get down
hill by hill ladder by ladder
scattering on the plain
where the rivers come out
and on peaks of forests
monasteries with fortifications
he sees towns sees villages
on the field strewn
he sees wondrous strongholds
dominating deserts
he sees the flocks of sheeps
with shepherds after them
with flutes and bagpipe
and the herds of horses
were passing the fields
and spread themselves to the wind
like the shadow of the earth
and in the length of rivers
spread to the deserts
and the youngish falcon
over him is flying
and from mouth was saying
long live your Majesty
so much world so much horizon
from the Dnister to the sea
make once your eyes wheel
that this is the whole Moldavie

Dragosh King the Old
on Moldavie is master
and reigning with all glory
stays on throne at Suceava
at the praised Suceava
with walls surrounded
wall of stone high and thick
that on it five people walk
and have place with surplus
that go three on horses beside
and still have place in parts
wondrous horses to play them
now by there now by here
and from black trunks of rock
over the deep valley
over the stronghold
churches and palaces
stays kingly city
which with its crests mounts
huffed toward clouds
over sounding woods

with its walls with its vaults
and with towers at corners
heavy walls and with crests
how they were and how there aren't
among the heavy arches
among the black bars
only the sun penetrates
between darken parlors
in walls of empty stone
they thrust torches of pitch
smoking with red flames
light the dark
pillars of stone heavy and grey
where fittings hang
showing their rust
under the torch of resin
shields fitted sleeves
wonderful helmets polished
and breast-plates masks
and bows for hunt
and in the back of straight hall
it rises on seven steps
the throne of Christian King
covered by a baldachin
and in the golden chair
stays Dragosh greish
white hair up to girdle
with black stormy eyes
the crown of red gold
shining beautifully on forehead
over the hoary plaits
on his mantle's folds
golden flowers are sewn
and with white face
and with scepter in right hand
his proud eyes make straight
and at the feet of throne
are strung on the carpets
wooden chairs shaped on lathe
curved with skill
here six there six
for chosen nobilities
at his throne ladders
stays in two sides boyars
arranged after their ranks
that for orders to wait
the *vornic*-minister of Low Country
was staying in a bright chair
and old soft man
with his blue staff
which is with gold knitted
with stones covered

and from this higher on
the vornic of Up Country
stays with plaits snow-white
the chief magistrate of Chilia
and with his white eyelashes
chief magistrate of White City Cetatea Alba
after these also come
the chief magistrate of Hotin
that from Neamts and that from Vrancea
leaned stayed on spear
but all were outstripped in glory
by the chief magistrate of Suceava
an so all around
stays in furs of sable
with vests of the same kind
and with sleeves of steel
Dragosh King the Old
on Moldavie is master
in Suceava in the City
he has gathered Justice

Version by George Anca

Nota traducătorului. Versiunea prezentă face parte din contextual profesoratului meu mai vechi la Universitatea Delhi, India, putând fi utilizabilă în diferite universități din lume unde se predă Eminescu, eventual trimitând și la lumea lui Kalidasa ori a lui Tolkien. Constructul publicat de Petru Creția, afin viziunilor lui Călinescu sau Perpessiciu, nu știm să se mai fi tradus, iar circularea originalului s-ar putea bucura de comentarii eminescologice proaspete, inclusiv pe tema lumii integrale sau Moldova toată. G.A.

Varianta de mai jos în limba română este o reproducere după *Poezii inedite* ediția Petru Creția, *Manuscriptum*, 1991, nr. 82, anul XXII

Sinopsa manuscriselor: 2256, 20r, 31—32 r; 2260, 274 r—301 r; 2276 A, 22—23 r, 47 r, 57—67 r, 118—122 r, 171—174 r; 2280, 24 r; 2283, 87 r

Mușatin

Mihai Eminescu

**Codru-i alb și frunza-i neagră:
A lui mii de rămurele
De zăpadă îi sunt grele,
Vântul doar trece prin ele,
Vântul rece, și vreo țarcă
Scuturînd le mai descarcă...**

**Albă-i noaptea cea cu lună
De departe codrul sună,
Lupii-n pîlcuri se adună;
Suflă vîntul, suflă-ntr-ună,
Crîng și cer mi le-mpreună.
Te-apuc-o jale nebună,
Jale lungă și întinsă
Ca și țara toată ninsă;
Codrii tremur ca o varga
Cît îi zarea ta de largă,
Lupii peste culmi aleargă,
Străbătînd ninsorile,
Pîlcuri sboară ciorile.**

**În temei de codri deși
Nu e pîrtie să ieși,
Nu-i cărare, nu-i răzor,
Nici urmă de vînător.
Viscolind troienele,
Au umplut poienele,
S-au lăsat pe crengi uscate,
Peste frunze scutate,
Peste ape, peste toate,
În pădurea nepătrunsă
O căscioară e ascunsă,
Nu-i aproape sat nici drum,
Singurică, nu știi cum
Doar din horn îi iese fum . . .
Cine-n casă o să-mi șadă,
De nu-i pasă de zăpadă,
Care cade ș-o să cadă
Tot grămadă pe grămadă,
De-ntrece gardu-n ogradă?
Pîn' la strașin-o s-ajungă
De s-alege iarna lungă.
Văduvioara tinerică
Șede-acolo singurică.
Cîte zile sunt lăsate
Nu mai merge pe la sate,**

Cîtă-i vremea unei ierne,
Cît zăpada se așterne,
Ea tot deapănă și țese
Fire albe, pînze-alese.
Pe cînd focu arde-n vatră
Lupii urlă, cîinii latră,
Iar ea toarce din fuior
Legănînd pe un picior
Albia c-un copilaș
Adormit și drăgălaș.
Și cum cîntă, cum suspină,
Glasul codrului o-ngîină.

*

În temeiul codrului
Cale nu-i, cărare nu-i,
Că, de-a fost vreodată cale,
Ea s-a prefăcut în vale,
Că, de-a fost cale vreodată,
Ea-i cu frunze îngropată,
S-a umplut cu spini și scai
Că de urmă nu-i mai dai,
De-i cărare undeva,
N-o mai știe nimenea.
Că-i pierdură urmele
Ciobănași cu turmele
Și-și pierdură semnele
Pădurari cu lemnele
Și uitară țarcurile
Vînători cu arcurile.
Nime-n lume nu mai știe
Că-mprejur numai pustie
Care-i sînt hotarele,
Unde-i sînt izvoarele
Crește iarba, mări, iară
Bătută de vînt de vară,
Unde mi-i pădurea rară,
Dar în iarba cea frumoasă
N-a intrat vreodată coasă.
Unde mi-i pădurea deasă
De desișul din pădure
Nu s-atinse vreo secure,
În temeiul codrului
Cale nu-i, cărare nu-i,
Ci-i o rariște de brazi
Și un ochi voios de iaz
Ș-o grădină cu prilaz
Ș-o căscioară cu necaz,
Iar la ușa casei crește
Teiul vechi care-o umbrește
Ca un viu coperămînt;
Floarea-i cade fără vînt

Scuturată la pămînt,
Iar pe prispă cin' se vede
Cine Ungă leagăn șede?
Văduvioara tinerea
Ce se știa numai ea.
Și, cum codrul se frămîntă,
Ea își cîntă, ea-și descîntă.
Legănînd cu un picior
Ea zice încetișor:
Nani, nani, pușor,
Nani, nani, copilaș,
O poveste spune-ț-aș,
Nani, nani, între noi
O poveste spune-ți-oi.
Și în pilde o s-o-mbrac
Și frumos am s-o desfac
S-o pricepi numai cînd tac;
Către alți nu zic nimica,
Lacrimile vale-mi pică.
Tată-meu era cioban.
Cîte clipe-s într-un an,
Tot atîția baci avea
Cu mii turme-alătura,
Turme mii de mielușele,
Ciobănașii după ele,
Turme mîndre și de oi,
Ciobănașii dinapoi
Cu fluier și cimpoi,
Mai avea, de mă pricepi,
Herghelii de cai sirepi
Ce ca vijeliile îi împleau cîmpiile,
Îi pășteau moșiile
Și de-a lungul rîurilor
S-așterneau pustiuilor
Și în valurile ierbii
Pășteau ciutele și cerbii
Și prin munți pierduți în nouri
Avea cîrduri mari de bouri:
Rîuri reci, izvoare reci
În umbră-mi curgeau pe veci
Ș-avea munți, ș-avea păduri
Și cetății cu-ntărituri.
Ș-avea sate mii și mii
Presărate pe cîmpii,
Ș-avea sate mari și mici
Pline toate de voinici.
Ce mai freamăt, ce mai zbucium
Cînd sunînd voios din bucium
Chema țara la hotare
De-alergau cu mic cu mare
De curgeau ca rîurile
Și-nnegreau pustiuile,

Amar mie-ntr-un suspin
Lacrimile vale-mi vin,
Cu năframa de le șterg
Ele tot mai tare merg.
Și frumoasă mai eram
Cum n-a mai fost neam de neam,
De-aur mi-erău pletele
Și le-mpleteau fetele,
Rumână ca un bujor,
Eram dragă tuturor.
Au venit, mări-au venit
Împărați din răsărit
Să mă ceară în pețit,
Dar s-au dus cum au sosit.
Veneau crai și veneau soli
Învățați în multe școli,
Cu cuvinte așezate
Mă cerură cu dreptate.
« Bună vreme, baci bătrîn,
Împăratul nost' stăpîn
Ne-au trimis a întreba
De măriți fata ori ba! »
El răspunde-atunci cinstit:
«Dragi voinici, bine-ați venit,
Dragu-mi-e să v-ospățez,
Cu voi să mă desfățez,
Dar oricît m-ați întrebat,
Fată n-am de măritat».
Da-mpăratul din apus
Au venit și nu s-au dus,
Două vorbe că mi-au spus,
Inima că mi-au supus.
Era mîndru și-narmat,
Un oștean împlătoșat,
Era mîndru și voinic,
N-avea grijă de nimic.
El înalt și eu înaltă
Ne sta bine laolaltă,
Potrivîți cu de prisos:
Eu frumoasă, el frumos.
Amar mie-ntr-un suspin
Lacrimile vale-mi vin,
Cu năframa de le șterg,
Ele tot mai tare merg.
Auzit-au de-auzit
Pețitori din răsărit
Că eu stăm să mă mărit,
Iară cum m-am măritat
Multe neamuri s-au sculat,
Casa doar ne-o vor strica
Și pe noi ne-or depărta;
Mii de limbi curgeau în rîuri

Răsărite din pustiuri
Și veneau adunături
Răsărite din păduri,
Mai călări și mai pe jos
Tot veneau în nour gros;
Veneau roiuri, veneau turmă
Și lăsau pustiu-n urmă;
Veneau turme, veneau vale
Și surpau cetăți în cale.
Geaba omul meu da piept
L-împingeau tot îndărăpt;
I-au înfrînt oștirile,
I-au răpit măririle,
Pustiit-au țările,
I-au luat averile,
I-a-nnegritu-i soarele,
I-au robit popoarele.
Eu în codrul cel pustiu,
Rătăcind într-un tîrziu,
Am aflat din limbi străine
Că bărbatul nu-mi mai vine.
Am aflat dinspre apus
Că bărbatul mi s-au dus,
S-a dus cale nenturnată
De toți oamenii urmată.
Am aflat din răsărit
Că bărbatul mi-au murit,
Ș-au murit și mi-l bocea,
Lumea-ntreagă îl plîngea,
Plîns-au toate schiturile,
Toate răsăriturile
Și apusurile toate
Și noroade, limbi și gloate,
Miazănoapte, miazăzi:
Nu-l mai putură trezi.
Plîns-au, mări, pe cei regi,
Pe-mpărații lumii-ntregi,
Ș-o furtună se lăsă
Ce pămîntul l-îneacă
Miază noapte și apus
Neamuri mii pe cale-au pus,
Roiuri mari și prădătoare
A străinelor popoare
Ce curgeau, mări, curgeau
Capăt nici nu mai aveau,
Ca să puie moștenire
Pe sărmana omenire.
Cînd gîndesc l-așa dureri
Pare-mi-se c-au fost ieri.
Cînd gîndesc l-ai mei ciobani,
Pare-mi-se mii de ani...
Iară cînd am auzit

Că bărbatul mi-au murit,
Teiu-acesta am sădit,
Crește teiul și-nflorește
Și viața mi-o umbrește.
Și în umbra-i cum trăiesc
Eu nu mai îmbătrînesc.
Dragul mamei copilaș
Multe-n lume spune-ți-aș.
Dar mă tem să nu mă lași,
Dar mă tem că mi-i pricepe
Și-o să crești și vei începe
Cum că codrii nu te-ncap
Și vei lua lumea-n cap.
Ci mai dormi, mări, un pic
Că ești crud de ani și mic,
Dormi la umbră, dormi în pace
Că mama ție ți-a face
Sub cel tei bătut de vînt
Așternutul la pămînt.
Cînd soarele-o asfinți
Atunci vîntul v-aromi
Iară tu vei adormi.
Bate-or rămurelele.
De-or străbate stelele,
Iară luna va străbate
A noastră singurătate,
Și cînd vîntul va sufla,
Teiul se va legăna,
Florile-și va scutura,
Iarăși te va deștepta
În temeul nopții mari
Și la freamăt de stejari
Sub rotirea norilor
În căderea florilor,
Sub lucirea stelelor
Și la jocul ielelor,
Sub frunza stejarelor,
La glasul izvoarelor.
Unde-i crucea de la căi
— Nu mai plînge, măi
— Cresc ca frații doi molizi,
— Rîzi, puiule, rîzi
— Unde-s păsări în copaci
— Taci, puiule, taci
— S-adun fete și flăcăi
— Dormi, puiule, hăi!
— S-adun cerbii cei domoli
— Scoli, puiule, scoli
— Și cum cîntă, cum suspină
Glasul codrului o-ngîină.

*

Săracă țară de sus
Toată faima ți s-a dus!
Acu cinci sute de ai
Numai codru îmi erai,
Împrejur creșteau pustii,
Se surpau împărății,
Neamurile-imbătrîneau
Crăiile se treceau
Și cetății se risipeau
Numai codrii tăi creșteau.
Verde-i umbra nepătrunsă
Unde-o lume e ascunsă
Și în umbra cea de veci
Curgeau rîurile reci
Limpegioare, rotitoare
Avînd glasuri de izvoare.
Bistrița în stînci se zbate
Prin păduri întunecate
Și mereu se adîncește
Unde apa-abia clipește,
Și deodată vede că
Apa i se-mpiedică
Și de stînci i se iezește;
Ea s-adună și tot crește,
Se iezește-n mîndru lac
Ale cărui ape tac,
Iar copacii umbră-i fac,
Pe deasupra frunza deasă
În adine apa veghează
Iar stejari din mal în mal
Pe deasupra-i se prăval,
Vîrfuri sprijin deolaltă
Și îmi fac o boltă-naltd,
De vîrfuri ei se-mpletesc
Și în umbră stăpînesc
Și în vecinică răcoare
Unde-s seînteietoare.
Dintr-un mal la celălalt
A căzut un trunchi înalt,
Mi-a căzut de-a curmezișul
De îi spînzură frunzișul,
Punte lungă de-un copac
Peste-o liniște de lac,
Punte lungă, punte mare
De mi-o poți trece călare.
Iar Mușatin, tinerel,
Trece puntea singurel,
Cu pieptarul de oțel,
Cu cușma neagră de miel,
Cu zeghea albă pe el;
Cum venea la vînătoare
Purta arcul pe spinare,

Tolbă de săgeți el are;
Cu lungi plete pîn' pe spate
Dar la frunte retezate.
Copilaș în haine strîmte
Ușurel mi se mai simte;
De ocheste-o căprioară
Șoimul pe deasupra-i zboară;
De-și întinde mîna-n sus
Șoimu-n palmă i s-a pus;
Și tot vine chiuind
Și din frunză tot pocnind
Și cînd prinde a cînta
Codrii-ncep a răsuna:
«Auzi dragă, auzi mamă
Pe Mușatin cum te cheamă? »
Nime-n juru-i nu era
Numai mierla șuiera,
Iară el se cobora
Unde apa tremura.
[Iar în codru] mierla zice:
« Ce câți tu, băiat, pe-aice ? »
« Crește, codri, și te-ndeasă,
Numai de-o cărare-mi lasă,
Să te trec în curmeziș,
Doar de-oi da de-un luminiș
[Și în el] izvor de apă
Să văd șoimul cum s-adapă ».
Zice codrul liniștit:
« M-am pus de am înfrunzit
Pentru că tu m-ai dorit,
Iară valurile sună
Mișcătoare se adună,
Printre pînzele de frunză
Cearcă soare să pătrunză,
Ard în umbră la răcoare
Petele scînteietoare
Și pe-a undelor bătaie
Varsă lumina văpaie,
Pe șiroaie limpezi, lungi
Zboară razele ca dungi »
Sub un vechi stejar pletos
Ce-și lăsa crengile-n jos
Mușatin se întindea
Punînd arcu-alătura.
« Codri, codri, dragul meu
Pare că ți-am spus-o eu
Să suni din frunză mereu.
Că, de cînd nu te-am văzut,
Multă vreme a trecut
Și, de cînd nu te-am cătat,
Multă lume am umblat.
Codrule, Măria-ta,

Lasă-mă sub poala ta,
Că nimica n-oi strica

Fără num-o rămurea.
Să-mi atîrn armele-n ea.
Să le-atîrn la capul meu,
Unde mi-oi așterne eu
Sub cel tei bătut de vînt
Cu floarea pîn-în pămînt.
Să mă culc cu fața-n sus
Și să dorm, dormire-aș dus,
Dar s-aud și-n visul meu
Dragă codri, glasul tău,
Din cea rariște de fag,
Doina răsunînd cu drag,
Cum jelind se tragăna
Frunza de mi-o leagăna,
Iară vîntul molcomit
Va vedea c-am adormit
Și prin tei va răscoli
Și cu flori m-a coperi».
Codrul i se închina
Și din ramuri clătina:
« Măi Mușatin, măi Mușatin,
Voios ramurile-mi clatin
Și voios ți-aș cuvînta:
Să trăiești, Măria ta...
Hai, Mușat, să ne-nțelegem
Și-mpărat să ni te-alegem
Împărat izvoarelor
Și al căprioarelor,
Așezat la vrun pârîu
Să scoți fluierul din brîu,
Tu să cînți și eu să cînt,
Frunza-mi toată s-o frămînt,
S-o pornesc vuind în vînt
Pe izvoară
Din ponoară
Unde păsările zboară,
Unde crengile-mi se pleacă
Și căprioarele joacă ».
Apa-i zice: « O, copile,
Mîinile întinde-mi-le,
Vino-n fundul luminos
Că tu ești copil frumos! »
Iar Mușatin îi răspunde:
« Geaba mă momești în unde,
Geaba, codri, dragul meu,
Îmi suni din frunze mereu
Căci m-oi duce de la tine,
Frunza-o plînge după mine,
Că de suflet mă apucă

Dor de cale, dor de ducă,
Și deși mi-așa de jele
De plînsul măicuței mele,
Eu m-aș duce, m-aș tot duce,
Dor să nu mă mai apuce.
Și m-aș duce-n cale lungă,
Dor să nu mă mai ajungă,
În zadar pe vînt mă cheamă
Dor de casă, glas de mamă,
În zadar răsună-n vînt
Căci așa menit eu sînt:
Să-mi fac cale pe pămînt,
Să-mi întind cărările,
Să cutreire țările,
Țările și mările.
Fire-ar tare glasul meu,
Ca să treacă tot mereu
De ori unde oi fi eu:
Peste ape, peste punți
Peste codri de pe munți
Să ajungă pîn'acasă
Unde mama-mi stă de țăasă
Și să-i spue-n multe rînduri:
Nu muri, mamă, de gînduri ».
« Nu te duce, măi copile,
Ci de ai [în] lume zile
Toate dăruiește-mi-le !»
Tu să știi, iubite frate,
Că nu-s codru, ci cetate,
Dar de mult sînt fermecat
Și de somn întunecat,
Numai noaptea cînd sosește
Luna-n cer călătorește,
Umbra-mi toată mi-o petrece
Cu lumina ei cea rece.
O, atunci din corn îmi sună
Toți copacii împreună,
Sună jalnic frunza-n lună
Iară lumea mea s-adună,
Căci copac după copac
Toți deodată se desfac.
Din stejar cu frunza deasă
Iese mîndră-o-mpărăteasă
Cu păr lung pînă la călcîie
Și cu haine aurie,
Mîndră-i este rochia
Și o cheamă Dochia!
Din copaci fără de număr
Ies copii cu șoimi pe umăr
Și copile multe iese
Cu-a lor mînece sumese,
Și pe umcrele goale

Poartă donițe și oale;
Se pornește-atunci un zbucium,
Sună un dulce glas de bucium,
Pe cărări fără de urme
Vin cerboaicele în turme
Și mugesc încet atît
Cu talangele la gît
Și așteaptă răbdătoare
Mîni frumoase de fecioare,
De le mulg în donicioare.
Căci să știi, iubite frate,
Că nu-s codru ci cetate,
Dar vrăjit eu sînt de mult
Pînă cînd o să ascult
Răsunînd din deal în deal
Cornul mîndru triumfal
Al craiului Decebal.
Atunci trunchii-mi s-or desface
Și-n palate s-or preface,
Vei vedea ieșind din ele
Mii copile tinerele
Și din brazii cît de mici
Vei vedea ieșind voinici,
Căci la sunetul de corn
Toate-n viață se întorn».
Iară șoimul, sprintenel,
Pe deasupra-i zboară el:
«Hai Mușatin, măi Mușatin,
Voios aripile-mi clatin
Pe-al tău coif m-aș așeza
Și din gură-aș cuvînta:
— Să trăiești, Măria ta — ».
«Rămîi, codri, sănătos,
Că mă cheamă apa-n jos
Și menit în lume sînt
Să-mi fac cale pe pămînt! »
Și Mușatin s-apropie
De Bistrița argintie,
Luntrea se juca pe val,
O dezleagă de la mal,
Sare-n ea și îi dă drum,
Ca săgeata zboar-acum.
Și, [plutind pe] repezi ape,
[Dorul zării nu-l încape]
Și mergînd, mergînd departe,
Apa-n două o desparte,
Cu largi brazde de argint
Ce se mișcă strălucind,
Și în umbră mi-l cuprind
Și prin valea boltit oare
Numai p-ici și pe colea
Soarele mai pătrundea,

Ici e umbră, colo soare
Pe ape tremurătoare.
El pe maluri înflorite
Vede turme rătăcite,
[In poieni] el vede cerbii
Trecînd valurile ierbii,
Caii pasc lîngă pîraie,
Ca la lebede se-ndoaie
Gîtul lor. Iar capul mic
Ei deodată îl ridic
Și urechile ciulesc
Pe cînd luntrea o zăresc.
El plutea, plutea mereu.
Codrul sună blînd și greu,
Cînd deodată zi se face
Codru-n două se desface
Și pe ape rotitoare
Scînteiază mîndru soare.
Si-naintea-i vede-un munte
Cu-a lui creștete cărunte,
S-a clădit stîncă pe stîncă
Începînd din vale-adîncă
Și purtînd cu el păduri
Peste nourii cei suri,
Își ridică în senin
Creștet de zăpadă plin.
Și spre mal și-ndreaptă iară
Luntrea mică și ușoară,
Iar Mușatin se coboară,
Calea muntelui apucă
Pînă-n vîrfuri să se ducă,
Pîn' ce noaptea l-a ajuns
În cel codru nepătruns.
Dar cu noaptea-n cap pornește,
Se tot urcă voinicește,
Doară culmea va sui-o
Pe cînd s-o miji de ziuă.
Pe culmea cea înălțată
El ajunge deodată
Și, făcîndu-și ochii roată,
El privește lumea toată;
Vede cerul sfîntului
Și fața pămîntului:
Că, departe, se-ntind șesuri
Ce cu ochii nu le măsurî,
Unde soarele cel sfînt
Parcă iese din pămînt;
Colo-n zarea depărtată
Nistrul mare i s-arată
Dinspre țările tătare
Și, departe, curge-n mare.
La liman, ca și o salbă,

Se-nșiră Cetatea Albă.
Iar pe fața mării line
Trec corăbiile pline,
Trec, departe de pămînt,
Pînzele umflate-n vînt.
Iar privind spre miazăzi,
Dunărea el o zări
Într-un arc spre mare-ntoarsă
Și pe șapte guri se varsă.
De la Nistru pîn'la ea
Țară mîndră se-ntindea,
Vede șesuri fumegînd,
Dealuri mîndre înverzind,
Vede codri cum coboară,
Deal cu deal, scară cu scară,
Răsfrîndu-se pe șes
Unde rîurile ies
Și, pe vîrfuri de păduri,
Mănăstiri cu-ntărituri.
Vede tîrguri, vede sate
Pe cîmpie presărate.
Vede mîndrele cetăți
Stăpînind pustietăți,
Vede turmele de oi
Cu ciobanii dinapoi,
Cu fluier și cimpoi
Iară hergheliile
Petreceau cîmpiile
Și s-așterneau vîntului
Ca umbra pămîntului
Și de-a lungul rîurilor
Se-așterneau pustiurilor.
Iară șoimul tinerel
Pe deasupra-i zboară el
Și din gură-i cuvînta:
« Să trăiești, Măria ta!
Cîtă lume, cîtă zare
De la Nistru pîn' la mare:
Fă-ți odată ochii roată
C-aceasta-i Moldova toată».

*

Dragoș Vodă cel Bătrîn
Pe Moldova e stăpîn
Și domnind cu toată slava
Șade-n scaun la Suceava,
La Suceava laudată
Cu ziduri înconjurată,
Zid de piatră-nalt și gros
Că pe el merg cinci pe jos
Și au loc cu de prisos;
Că merg trei călări alături

Și mai au loc pe de lături
Caii mândri să și-i joace
Cînd încolo, cînd încoace.
Iar din negri trunchi de stîncă
Peste valea cea adîncă,
Pe deasupra de cetate,
De biserici și palate,
Stă domneasca cetățuie
Ce cu crestele-i se suie,
Repezite înspre nori
Peste codri sunători,
Cu-a ei ziduri, cu-a ei bolți
Și cu turnuri pe la colți,
Ziduri grele și cu creste
Cum au fost și nu mai este.
Printre arcurile grele,
Printre negrele zăbrele
Abia soarele străbate
Intre tinzi întunecate;
În pereți de piatră goală
Au înfipt făclii de smoală,
Fumegînd cu flăcări roșii
Luminează-ntunecoșii
Stîlpi de piatră grei și suri
Unde-atîrnă armături,
Arătînd a lor rugină
Sub făclia de rășină,
Paveze, mănuși leite,
Caște mîndre, poleite
Și pieptare, obrăzare
Și arcuri de vînătoare.
Iar în fundul salei drepte
Se-nalță pe șapte trepte
Tronul Domnului creștin,
Coperit de-un baldachin,
Iară-n jețul auriu
Șade Dragoș brumăriu,
Barba albă pînă-n brîu,
Cu ochi negri viforoși;
Coroana de aur roș
Strălucind frumos pe frunte
Peste pletele cărunte;
Pe-a hlamidei sale cute
Flori de aur sînt cusute;
Și cu fața înțeleaptă
Și cu schiptru-n mîna dreaptă
Ochii mândri și-i îndreaptă.
Iar l-a tronului picioare
Se înșiră pe covoare

Jețuri de lemn dat la strug
Săpate cu meșteșug;
Icea șese, colo șese
Pentru boierii alese.
La a tronului său scări
Șed în două părți boieri
Așezați, dup-a lor trepte,
Ca poruncile-i s-aștepte.
Vornicul Țării de jos
Sta în scaun luminos,
Un bătrîn și blînd moșneag
Cu albastrul lui toiag,
Ce-i cu aur împletit,
Cu pietre acoperit;
Iar de-acesta mai în sus
Vornicul Țării de sus:
Stă cu plete colilie
Pârcălabul de Chile
Și cu genele lui albe
Pârcălab Cetății Albe.
După-aceștia iarăși vin
Pârcălabul de Hotin;
Cel din Neamț și de la Vrance !
Rezimat stătea pe lance,
Iar pe toți i-ntrece-n slavă
Pîrcălabul de Suceavă.
Și astfel jur-împrejur
Șed în blane de samur,
Cu pieptare la un fel
Și cu mîneci de oțel.

[Dragoș Vodă cel bătrîn
Pe Moldova e stăpîn:]
În Suceava, în cetate,
Adunat-a Direptate.
[1880]

Nota editorului. Lângă traducerea în engleză trimisă la noi de d-l George Anca, am considerat util a adăuga și versiunea în limba română.

Aranjamentul textului în ediție bilingvă:
Nicolae N. Tomoniu,
Editor delegat ARP, manager “Semănătorul”